

De Grote of Nicolaaskerk

van de Hervormde Gemeente Eemnes

Kerkstraat 16, Eemnes

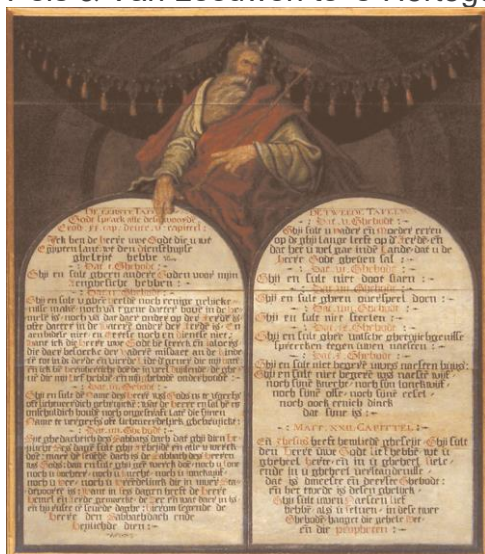
Geschiedenis van de kerk

In 1352 kregen de Eemnessers van de bisschop Jan van Arkel stadsrechten en het recht om deze kerk te bouwen, nadat een zonder zijn toestemming gebouwd en niet gewijd houten kerkje uit 1346 door hem was verwoest. De kerk was gereed in 1382. Bij een wraakactie en plundering door Naarders in 1481, waarbij 72 Eemnessers het leven verloren werden kerk en toren beschadigd (zie herinneringsbord uit 1982). In 1521 is de toren gereed gekomen en verhoogd tot zijn huidige hoogte en vorm. In 1574 staken Spaanse troepen de kerk in brand. Pas in het begin van de 17^e eeuw is de kerk weer opgebouwd als 'gereformeerde kerk' op de oude muren en van een nieuwe, hogere kap voorzien. Dat de oude kap lager was, is op de kerkzolder nog te zien aan het metselwerk van de toren.

Interieur

De kerk loopt van de toren uit gezien wat wijder uit, de kerk 31 cm en het koor 16 cm. Dit is door de vroegere bouwmeester waarschijnlijk bewust gedaan om de kerk wat groter te laten lijken. Het huidige plafond stamt uit 1790 en is versierd met houten bloemen. De consoles voor de muurplaten en de trekbalen zijn versierd met houtsnijwerk, het z.g. Vredeman de Vries-ornament. U vindt dit ook terug in het portaal aan de zuidzijde. Belangrijke restauraties waren er in 1905 (restauratie plafond en eikenhouten interieur ontdaan van verf), 1963/1964 (o.a. drie elektrische kroonluchters) en 2003 (totale restauratie en na verlegging van de grafstenen een nieuwe vloer met vloerverwarming en nieuw stucwerk).

Het orgel boven de ingang is in 1969 gebouwd door de firma Blank uit Herwijnen. In 1973 is de orgelkast geschilderd en zijn de ornamenten en pijpen voorzien van bladgoud door Wiggert Wijbrants uit Laren en Dirk Kos uit Huizen. In 1998 is het orgel gerestaureerd door Pels & Van Leeuwen te 's-Hertogenbosch.

Er hangen in de kerk een drietal houten wandborden, te weten: de tien geboden uit 1607, de Apostolische geloofs- belijdenis uit 1612 en een schilderij van het Laatste avondmaal gemerkt M.V.K. uit 1797. Tegen het koorhek hangen twee psalmborden uit 1738. Twee psalmborden voor in de kerk zijn er in 1997 door de heer J.H.D. Dop bijgemaakt.

Aan de noordmuur staat de vroeg barokke ambachtsherenbank uit de 18^e eeuw, die gereserveerd was voor de ambachtsheer en zijn familie. Recht hiertegenover zien we op het baldakijn een wapen met drie potten. Dit is met de laatste restauratie op de koorzolder gevonden en is van de familie van Bommel uit Amersfoort.

achter bevindt het zich ook al van veel houtsnijwerk voorziene koorhek uit 1618.

Verder naar voren staan twee kleine zijbanken met een voorfront van gotisch briefpaneel van voor 1500. Het is onbekend of zij bij de brand van 1574 gespaard zijn gebleven of dat zij uit een andere kerk komen. Vervolgens zien we het fraaie met verkoperde bogen bekroonde doophek uit 1649, waarop ook twee prachtige koperen kandelaars staan. Het doopvont is in 1967 door enkele leden van de Jeugdvereniging (CJV) vervaardigd. Ook vinden we hier de rijk van houtsnijwerk voorziene preekstoel in Hollandse renaissance stijl uit 1604. Deze schenking van een rijke weduwe diende als een soort grafmonument blijkens de tekst erop. Hier-

Koor en consistorie

Vervolgens komen we in het koor van de kerk waar zich o.a. de grafstenen van de ambachtsheren Van Hasselaer en Van Naamen bevinden. Aan weerszijden ziet u hier twee nissen van zijaltaren met daarin twee oude statenbijbels. Er staat ook nog een 18^e-eeuwse compagnieskist (scheepskist) en er hangen twee 18^e-eeuwse kroonluchters aan het plafond.

Tenslotte komen we in de consistorie, de voormalige sacristie, die waarschijnlijk bij de brand van 1574 gespaard is gebleven en stamt uit de tijd dat de toren werd gebouwd. Ook hier een prachtig gemetselde plafond met diverse tufstenen gebeeldhouwde figuurtjes onder aan de gemetselde kruisribben. De betekenis van deze figuren is niet bekend. Het wastafeltje en de schouw zijn bij de laatste restauratie op de plaats van de vroegere ingang gekomen. Ook is er nog een eikenhouten ingemetselde kast die uit de 14^e eeuw dateert. De houten lambrisering is enige jaren geleden aangebracht.